

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริกของเกษตรกรตามโครงการส่งเสริมผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานในจังหวัดศรีสะเกษ” ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์และศึกษาข้อมูลปฐมภูมิจากกลุ่มตัวอย่างของสมาชิกกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการและไม่ได้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานในจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ ตามระเบียบวิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

1.1 ประชากร คือ เกษตรกรที่ปลูกพริกที่เข้าร่วมโครงการโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 12 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองศรีสะเกษ กันทรลักษ์ กันทรามย์ ยางชุมน้อย ราชิไศล อุทุมพรพิสัย วังหิน พยุห์ ขุนหาญ ขุขันธ์ ศรีรัตนะ เมืองจันทร์ จำนวน 384 ราย และเกษตรกรที่ปลูกพริกแต่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการที่ขึ้นทะเบียนผู้ปลูกพริกไว้กับสำนักงานเกษตรอำเภอทุกอำเภอ โดยคัดเลือกเฉพาะเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกที่ใกล้เคียงเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 92 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณการประมาณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (1973) อ้างใน จินดา ขลิบทอง (2544: 19) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดค่านัยสำคัญที่ 0.05 โดยให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ 5 เปอร์เซ็นต์ จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างดังนี้

แทนค่าสูตร

$$n = \frac{384}{1 + 384(0.05)^2}$$

$$= 96$$

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้ง 2 กลุ่ม โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 384 ราย จากการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่าง 96 ราย จากนั้นใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้น (multi-stage sampling) ในแต่ละอำเภอใช้การสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างจากตำบลที่เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ในแต่ละอำเภอตามสัดส่วนจนครบ จำนวน 96 ราย สำหรับเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการแต่พื้นที่ปลูกพริกในบริเวณใกล้เคียงกับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 12 อำเภอ คัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบพบโดยบังเอิญ (accidental sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 92 ราย ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกออกได้ดังนี้

อำเภอ	จำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ(ราย)	จำนวนตัวอย่าง(ราย)	
		เข้าร่วมโครงการ	ไม่ได้เข้าร่วม
อำเภอเมืองศรีสะเกษ	32	8	8
กันทรลักษ์	32	8	8
กันทรารมย์	64	16	15
ยางชุมน้อย	32	8	8
ราษีไศล	32	8	8
อุทุมพรพิสัย	32	8	8
บุขันธ์	32	8	8
ขุนหาญ	16	4	4
วังหิน	32	8	7
ศรีรัตนะ	32	8	7
พยุห์	32	8	7
เมืองจันทร์	16	4	4
	384	96	92

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างโดยใช้คำถามชนิดปลายเปิดและปลายปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตพริก
- ตอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานและแหล่งความรู้พื้นฐานสำหรับการผลิตพริกของเกษตรกร
- ตอนที่ 3 การยอมรับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริกของเกษตรกร
- ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ผลิตพริก

2.1 วิธีการสร้างเครื่องมือ

2.1.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษาเพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่าง ๆ สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1.2 กำหนดกรอบของเนื้อหาและข้อคำถามให้สอดคล้องกับแนวคิดในการวิจัย

2.1.3 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาตรวจสอบให้ความคิดเห็น จากนั้นนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ

2.2 รายละเอียดของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจและอื่น ๆ ของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงาน พื้นที่ถือครอง พื้นที่ปลูกพริก ประสบการณ์ในการปลูกพริก ต้นทุนการผลิต แหล่งทุนในการปลูกพริก รายได้จากการปลูกพริก รายจ่ายในการปลูกพริก การเป็นสมาชิกกลุ่มฯ การได้รับการฝึกอบรม การศึกษาดูงานและการติดต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริม มีจำนวนคำถามทั้งหมด 18 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานและแหล่งความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริก ประกอบด้วย แหล่งปลูก พันธุ์ การปลูก การดูแลรักษา สุขลักษณะและความสะอาด การควบคุมศัตรูพริก การเก็บเกี่ยวผลผลิตพริก วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและการบันทึกข้อมูล มีจำนวนคำถามเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานทั้งหมด 15 ข้อ มีจำนวนคำถามเกี่ยวกับแหล่งความรู้พื้นฐาน ทั้งหมด 13 ข้อ โดยให้เกษตรกรตอบว่า ถูก หรือ ผิดตามเกณฑ์ประเมินดังนี้

จำนวนคนตอบถูก	ร้อยละ 80 ขึ้นไป	มีความรู้ดี
จำนวนคนตอบถูก	ร้อยละ 60-79	มีความรู้ปานกลาง
จำนวนคนตอบถูก	น้อยกว่าร้อยละ 60	มีความรู้น้อย

ตอนที่ 3 การยอมรับเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริกของเกษตรกร เป็นคำถามในเชิงความคิดเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับการยอมรับการใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริก ใน 9 ประเด็นหลัก 52 ประเด็นย่อย โดยให้เกษตรกรแสดงความคิดเห็นว่า เห็นด้วยกับเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริกในระดับใด ตามมาตรวัด 3 ระดับ ดังนี้

เห็นด้วยมาก	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

การแปลความหมายการยอมรับเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริกในเชิงความคิดเห็น ใช้วิธีนำค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ยอมรับมาก	ค่าคะแนนเฉลี่ย	2.34 - 3.00	คะแนน
ยอมรับปานกลาง	ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.67 - 2.33	คะแนน
ยอมรับน้อย	ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.66	คะแนน

2.3 การทดสอบเครื่องมือ

2.3.1 การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (*content validity*) เพื่อตรวจสอบว่า แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมานั้นสามารถวัดได้ตรงตามที่ต้องการและครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหาหรือไม่ โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องพริกตรวจสอบและขอคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นที่ควรเพิ่มเติมแก้ไข หลังจากนั้นนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นจึงปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ก่อนที่จะนำไปทดสอบต่อไป

2.3.2 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ (*reliability*) ของแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไปทดลองสัมภาษณ์เกษตรกรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับเกษตรกรที่ใช้ศึกษา จำนวน 20 ราย ในอำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ในตอนที่ 3 คือ การยอมรับเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริก มาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่า *reliability* ตามวิธีการของ Cronbach's alpha โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ปรากฏว่า ตอนที่ 3 ได้ค่า $\alpha = 0.8279$

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีขั้นตอนจำนวน 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ได้เตรียมการในเรื่องต่อไปนี้

3.1.1 การเตรียมตัว ได้แก่ การทำความเข้าใจแบบสัมภาษณ์ สถานที่และกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเก็บรวบรวม

3.1.2 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เช่น ดินสอ ปากกา แบบสัมภาษณ์ และยานพาหนะ เป็นต้น

3.2 ขั้นการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนในการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

3.2.1 แนะนำตัวเอง และชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย

3.2.2 ดำเนินการสัมภาษณ์ ดำเนินการตามรายละเอียดในแบบสัมภาษณ์

3.2.3 บันทึกผลการสัมภาษณ์ ขณะดำเนินการสัมภาษณ์ข้อมูลต่าง ๆ ได้บันทึกผลลงในแบบสัมภาษณ์ทันที

3.3 ขั้นสิ้นสุดของการสัมภาษณ์ ได้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

3.3.1 ทบทวนความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

3.3.2 กล่าวขอบคุณ เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์หลังสิ้นสุดการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ทั้งหมด จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ

100.00

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องแล้ว นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร ความรู้พื้นฐานและแหล่งความรู้พื้นฐานของเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริก การยอมรับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริก ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริก สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดอันดับ

4.2 วิเคราะห์หาความแตกต่าง ระหว่างเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการกับเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานเกี่ยวกับการยอมรับเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริก โดยใช้สถิติ t - test